

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหา

ผู้วิจัยซึ่งเป็นคนนครสวรรค์โดยกำเนิด เคยเข้าใจว่าในจังหวัดนครสวรรค์มีแต่คนที่พูดภาษาไทยกลางและจีน แต่ต่อมาผู้วิจัยต้องเปลี่ยนความคิดเมื่อได้ยืมนักเรียนโรงเรียนท่าตะโกศึกษาคุยกับผู้ปกครองเป็นภาษาลาว เมื่อสอบถามเด็กนักเรียนและผู้ปกครองจึงได้ทราบว่าภาษาลาวพูดกันอยู่หลายภาษา ตามหมู่บ้านต่าง ๆ ในอำเภอท่าตะโกและอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดนครสวรรค์ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาว่ามีภาษาไทยถิ่น (Tai Dialects) อะไรบ้างที่พูดกันในจังหวัดนครสวรรค์

ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านในจังหวัดนครสวรรค์กรอก (ดูโครงร่างแบบสอบถามหน้า 250) ผลปรากฏว่าภาษาส่วนใหญ่ที่ใช้กันนอกจากภาษาไทยและจีนแล้วจะเป็นภาษาในตระกูลไทซึ่งมีอยู่ด้วยกันหลายภาษาได้แก่ ภาษาลาวใต้ ลาวเวียง ลาวครั่ง ลาวแง้ว ลาวพวน และลาวโซ่ง* ฉะนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาภาษาไทยเหล่านี้ว่ามีลักษณะระบบเสียงอย่างไร แต่ละภาษามีระบบเสียงที่เหมือนหรือต่างกันอย่างไร และอะไรเป็นลักษณะเด่นในการแยกภาษาไทยเหล่านี้ออกจากกัน ผู้วิจัยจะศึกษาวิจัยเฉพาะภาษาไทยในอำเภอท่าตะโก เพราะเป็นอำเภอที่มีภาษาไทยอยู่ถึง 6 ภาษาได้แก่ ภาษาลาวใต้ ลาวเวียง ลาวครั่ง ลาวแง้ว ลาวพวน และลาวโซ่ง (ดูภาพที่ 1 หน้า 2) และเป็นการสะดวกสำหรับผู้วิจัยที่จะออกไปเก็บข้อมูล เพราะที่ทำงานของผู้วิจัยอยู่ในอำเภอนี้ด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระบบเสียงของภาษาไทย 6 ภาษาที่พูดกันใน อ.ท่าตะโก

* ชื่อภาษาลาวนี้ เรียกตามที่คนในจังหวัดนครสวรรค์นิยมเรียกกัน

จ.นครสวรรค์ ก้อ ลาวไต ลาวเวียง ลาวครั่ง ลาวแง้ว ลาวหวน และลาวโซ่ง

2. เพื่อเปรียบเทียบเสียงของภาษาไทย 6 ภาษาดังกล่าวข้างต้น

สมมติฐานในการวิจัย

ภาษาไทยที่พูดกันใน อ.ท่าตะโก จ.นครสวรรค์ มีเสียงบางเสียงที่แตกต่างกัน และความแตกต่างนี้อาจนำมาเป็นเกณฑ์ในการจัดกลุ่มภาษาเหล่านี้ได้

ขอบเขตของการวิจัย

1. ศึกษาระบบเสียงของภาษาลาวไต ลาวเวียง ลาวครั่ง ลาวแง้ว ลาวหวน และลาวโซ่ง ที่พูดกันใน อ.ท่าตะโก จ.นครสวรรค์ โดยใช้ผู้บอกภาษาหลักภาษาละ 1 คน และเก็บข้อมูลภาษาละประมาณ 1892 คำ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

ทำให้ทราบลักษณะของระบบเสียง ความเหมือนและความต่างของเสียงในภาษาลาวไต ลาวเวียง ลาวครั่ง ลาวแง้ว ลาวหวน และลาวโซ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาภาษาตระกูลไทในถิ่นอื่น ๆ

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. การเรียกชื่อภาษาย่อยของภาษาไทย เป็นการเรียกตามที่ชาวบ้านเรียก
2. ข้อมูลที่ใช้ประกอบในการเขียนแผนที่แสดงการกระจายของภาษาดังกล่าว ใน อ.ท่าตะโก จ.นครสวรรค์ ได้จากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยส่งให้กำนันและผู้ใหญ่บ้านของทุกหมู่บ้านกรอก

ข้อมูลเกี่ยวกับจังหวัดนครสวรรค์

จังหวัดนครสวรรค์เป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่เหนือสุดของภาคกลาง ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางเหนือ ตามเส้นทางสายเอเชียเป็นระยะทาง 237 กม. มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดอื่น ๆ ดังนี้

ทิศเหนือติดต่อกับจังหวัดพิจิตร กำแพงเพชร

ทิศใต้ติดต่อกับจังหวัดลพบุรี อุทัยธานี ชัยนาท สิงห์บุรี

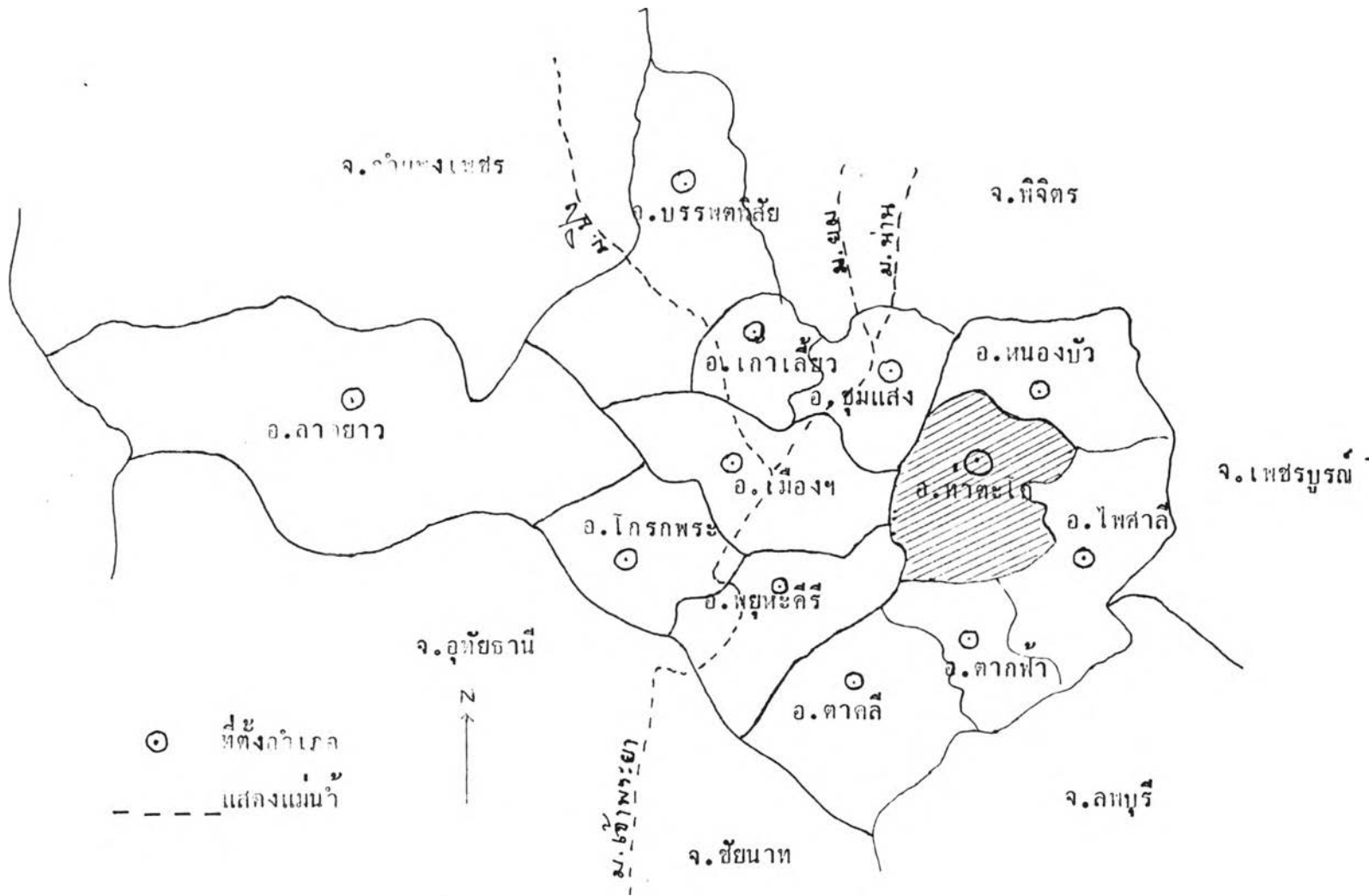
ทิศตะวันออกติดต่อกับจังหวัดเพชรบูรณ์

ทิศตะวันตกติดต่อกับจังหวัดอุทัยธานี และตาก

จังหวัดนครสวรรค์แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็น 12 อำเภอ คือ

1. อำเภอเมืองนครสวรรค์
2. อำเภอพยุหะคีรี
3. อำเภอบรรพตพิสัย
4. อำเภอโกรกพระ
5. อำเภอท่าตะโก
6. อำเภอตากฟ้า
7. อำเภอไพศาลี
8. อำเภอเก้าเลี้ยว
9. อำเภอชุมแสง
10. อำเภอหนองบัว
11. อำเภอตากฟ้า
12. อำเภอลาดยาว

(ดูแผนที่จังหวัดนครสวรรค์ ภาที่ 2 หน้า 5)

ภาพที่ 2 : แผนที่จังหวัดนครสวรรค์
 (โครงร่างแผนที่ได้จากศาลากลางจังหวัดนครสวรรค์)
 (ไม่ปรากฏอัตราส่วน)

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายลาว ภาษาไทยเปรียบเทียบกับ ภาษาลาว 6 ภาษา ซึ่งสรุปเนื้อหาสาระที่สำคัญไว้ดังนี้

ประวัติความเป็นมาของคนไทยเชื้อสายลาว

จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์พบว่าการรบบระหว่างไทยกับลาวเป็นสาเหตุให้คนลาวอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศ คือเมื่อประเทศไทยทำการรบกับอาณาจักรต่าง ๆ ของลาวแล้วได้ชัยชนะ จะกวาดต้อนคนลาวจากแคว้นต่าง ๆ นั้นเข้ามาไว้ในประเทศไทยด้วยเสมอ

การอพยพเข้ามาในประเทศไทยของคนลาวที่สำคัญมีอยู่ 3 ครั้งคือ

1. สมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี ดินแดนลาวแบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ทางเหนือสุดซึ่งเป็นอาณาเขตของหลวงพระบาง ทางตอนกลางมีศูนย์กลางที่เมืองเวียงจันทน์ และทางตอนใต้ซึ่งมีศูนย์กลางอยู่ที่เมืองจำปาศักดิ์ แคว้นต่าง ๆ เหล่านี้จะแก่งแย่งอำนาจกันจะหว่างแคว้นอยู่เสมอ ดังนั้นพระเจ้ากรุงธนบุรีจึงให้เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกและเจ้าพระยาสุรสีห์ยกทัพไปตีได้แคว้นทั้ง 3 ไว้ในปกครอง และกวาดต้อนคนลาวในแคว้นทั้ง 3 ลงมายังกรุงธนบุรี
2. สมัยรัชกาลพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ในปี พ.ศ. 2334 พระเจ้าร่มขาวเมืองหลวงพระบางคิดการเป็นกบฏต่อไทย ไปเข้ากับฝ่ายพม่า รัชกาลที่ 1 จึงโปรดให้กองทัพยกไปตีหลวงพระบาง และกวาดต้อนผู้คนจากหลวงพระบางเข้ามาในประเทศไทย
3. สมัยรัชกาลพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เกิดกบฏเจ้าอนุวงศ์ ซึ่งสาเหตุหนึ่งของกบฏมาจากการที่เจ้าอนุวงศ์แห่งเวียงจันทน์ขอลูกขอแบ่งชาวเวียงจันทน์ที่ไทยเคยกวาดต้อนเอาลงมาไว้ที่สระบุรี เมื่อครั้งไทยตีเวียงจันทน์ในสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรี แต่พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวไม่ทรงอนุญาต เป็นเหตุให้เจ้าอนุวงศ์ไม่พอใจกบฏขึ้น พระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้พระราชสุภาวดีคุมทัพไปตีได้เมืองเวียงจันทน์ แล้วกวาดต้อนผู้คนจากเวียงจันทน์เข้ามาในประเทศไทยอีก

นอกจากจะกวาดต้อนชาวลาวจากแคว้นหลวงพระบาง เวียงจันทน์ และจำปาศักดิ์
เข้ามาแล้ว ชนชาติอื่นที่อยู่ใกล้เคียงก็มักจะถูกกวาดต้อนเข้ามาพร้อม ๆ กัน ทั้งนี้เนื่อง
ด้วยเหตุผลทางการเมืองการสงคราม คือไม่ต้องการให้ไปเป็นซุ่มกำลังให้กับฝ่ายศัตรู

ชนชาติที่อยู่ใกล้เคียงที่มักจะถูกกวาดต้อนเข้ามาด้วยเสมอคือกลุ่มชาวยวน ซึ่ง
มีถิ่นฐานเดิมอยู่บนที่ราบสูงของเมืองเชียงขวาง บริเวณที่ฝรั่งเศสเรียกว่า ตรัน-นินท์
(Tran-ninh) ซึ่งอยู่ทางตะวันออกเฉียงใต้ของหลวงพระบาง และตะวันออกเฉียงเหนือ
ของเวียงจันทน์ (ไซเคนฟาเลน 1967: 92) และลาวโซ่งซึ่งเป็นชาวไทดำกลุ่มหนึ่ง มีถิ่น
ฐานอยู่บริเวณเมืองแดง แคว้นสิบสองจุไทย และกระจายอยู่ทั่วไปแถบมณฑลกวางสี ยูนนาน
ลุ่มแม่น้ำดำ และลุ่มแม่น้ำแดง ส่วนใหญ่ของลาวโซ่งที่ถูกกวาดต้อนมามากจะอยู่รวมกันที่เพชรบุรี
ต่อมาก็เคลื่อนย้ายออกจากเพชรบุรีเดินทางขึ้นเหนือ ขณะนี้มีลาวโซ่งอยู่ในหลายจังหวัดเช่น
ราชบุรี สุพรรณบุรี นครปฐม กาญจนบุรี นครสวรรค์ พิจิตร พิษณุโลก ฯลฯ (สิริ พึ่งเกษ
2519: 49)

และจากการสอบถามผู้บอกภาษาทั้ง 6 ภาษาพบว่า ผู้บอกภาษาลาวใต้คือ
นางพุดา โพธิ์สีดา อายุ 75 ปี อยู่บ้านเลขที่ 123 หมู่ที่ 6 ต. หัวถนน ก. ท่าตะโก
จ. นครสวรรค์ อพยพมาจาก จ. อุทัยธานีตั้งแต่เป็นเด็กหัดเดิน แต่ก่อนที่พ่อแม่ผู้บอกภาษา
จะมาอยู่ที่ จ. อุทัยธานี เคยอยู่ จ. สุพรรณมาก่อน และบรรพบุรุษดั้งเดิมมาจากเวียงจันทน์

ผู้บอกภาษาลาวเวียงคือนางอรุณ ขำทอง อายุ 47 ปี ปัจจุบันอยู่บ้านเลขที่ 54
หมู่ที่ 4 ต. หัวถนน อ. ท่าตะโก จ. นครสวรรค์ อพยพมาจาก จ. สระบุรีได้ประมาณ
30 ปี และมียายซึ่งเหิงจะเสียชีวิตไปได้ 2 ปี อพยพมาจากเวียงจันทน์

ผู้บอกภาษาลาวครั้งคือนางจันทา ยอดกันหา อายุ 87 ปี อยู่บ้านเลขที่ 24
หมู่ที่ 2 ต. หัวถนน อ. ท่าตะโก จ. นครสวรรค์ บรรพบุรุษดั้งเดิมมาจากหลวงพระบาง
แล้วเดินทางเรื่อยมาจนถึงหลักแหล่งอยู่ที่ จ. อุทัยธานี และย้ายมาอยู่ที่อยู่ปัจจุบันได้
ประมาณ 80 ปีแล้ว

ผู้บอกภาษาลาวแฉว ชื่อนางเนา วงศ์มาก อายุ 54 ปี อยู่บ้านเลขที่ 72
หมู่ที่ 4 ต. วังใหญ่ อ. ท่าตะโก จ. นครสวรรค์ เดิมอยู่บ้านล่าง จ. อุทัยธานี

อพยพมาอยู่ที่ ว่างใหญ่ได้ประมาณ 40 ปี และผู้ออกภาษายังบอกด้วยว่า ลาวแจ้วกับลาวครั้ง คือลาวเดียวกัน

ผู้ออกภาษาลาวไซ่งคือ นางเนียม แซ่เร็ง กาย 56 ปี อยู่บ้านเลขที่ 64/1 หมู่ที่ 4 ต. หัวถนน อ. ท่าตะโก จ. นครสวรรค์ เดิมอยู่ จ. สุพรรณบุรี และย้ายมาอยู่ที่ อยู่ปัจจุบันได้ประมาณ 30 ปี

ผู้ออกภาษาลาวพวน คือนางทอง วงศ์บัณฑิต อายุ 73 ปี อยู่บ้านเลขที่ 63 หมู่ที่ 9 ต. ว่างมหากร อ. ท่าตะโก จ. นครสวรรค์ เดิมอยู่ จ. สุพรรณบุรี ได้ย้าย มาอยู่ที่อยู่ปัจจุบันได้ประมาณ 50 ปีแล้ว

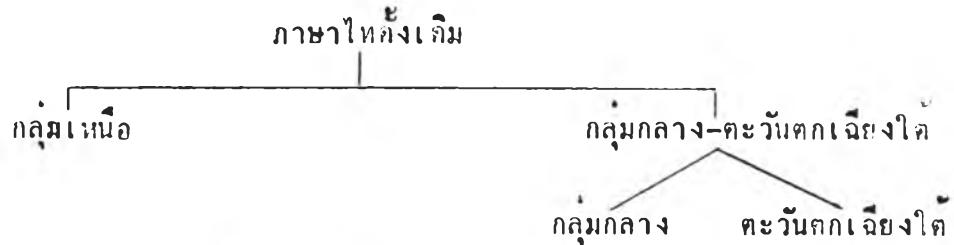
สำหรับลาวแจ้วนั้น ผู้ออกภาษาของนางชู ปึงเผ่าพันธ์ (2526: 16) เล่าว่า ลาวแจ้วที่ ต. ทองเอน อ. อินทร์บุรี จ. สิงห์บุรี คือพวกลาวเวียงที่อาศัยอยู่ตามชนบท นอกเขตเวียงจันทน์ ซึ่งค้านกับคำบอกเล่าของผู้ออกภาษาลาวแจ้วที่ อ. ท่าตะโก จ. นครสวรรค์ ที่ว่าลาวแจ้วก็คือลาวครั้ง ฉะนั้นจึงยังไม่สามารถตัดสินได้ว่าใครผิดใครถูก ต้องศึกษาระบบเสียงประกอบด้วย

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาษาไทยเปรียบเทียบ

1. ฟัง ไกว ลี (F. K. Li 1959) ได้ศึกษาภาษาไทยถิ่นต่าง ๆ ประมาณ 20 ภาษาโดยใช้คำศัพท์ร่วมเชื้อสายและการวิวัฒนาการของเสียงในคำศัพท์ร่วมเชื้อสายเป็นเกณฑ์ ในการจัดกลุ่มภาษาไทยทั้ง 20 ภาษานี้เป็น 3 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ 2. กลุ่มกลาง 3. กลุ่มเหนือ ซึ่งต่างจากความคิดเห็นของโยชิอูริ เกดนิชิ สารวิห และเซมเบอร์เลนที่แบ่งภาษาตระกูลไทออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มเหนือ และกลุ่มกลาง-ตะวันตกเฉียงใต้ก่อน แล้วจึงมาแยกกลุ่มกลางและตะวันตกเฉียงใต้ออกจากกันทีหลัง ดังจะเห็นได้จากภาพที่ 3 หน้า 9

(ลี 1959)

(โยตรีกูร์, เกตนิย์, สารวิท, เซมเบอร์เลน)

ภาพที่ 3: แผนภูมิการแบ่งกลุ่มภาษาไทยของลี โยตรีกูร์ เกตนิย์ สารวิท และ เซมเบอร์เลน (คัดลอกจากปราชญ์ กุลละวณิชย์ 2527: 28)

2. มาร์วิน บราวน์ (Marvin Brown 1965) ศึกษาภาษาในกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ในประเทศไทยทั้งหมด 66 ภาษา แล้วจัดกลุ่มภาษาเหล่านี้เป็น 7 กลุ่มคือ

1. ภาษาชาน (Shan) พูดในจังหวัดเชียงราย ซึ่งบราวน์กล่าวว่าอพยพมาจากเชียงตุง

2. ภาษาไทยถิ่นเหนือหรือคำเมือง (Northern Thai) พูดใน
อ. เมือง จ. เชียงใหม่ แพร่ น่าน ลำปาง เชียงราย เป็นต้น

3. ภาษาพวน (Phuan) พูดในบริเวณภาคกลางของประเทศไทย โดยเฉพาะแถบ จ. ลพบุรี

4. ภาษาไทยถิ่นกลาง (Central Thai) พูดในบริเวณภาคกลางของประเทศไทย เช่น ภาษาไทยถิ่นกรุงเทพฯ สุพรรณบุรี และโคราช

5. ภาษาผู้ไท (Phu Thai) พูดที่ อ. เมือง และ อ. วานรนิวาส จ. สกลนคร

6. ภาษาลาว (Lao) พูดในแถบอีสานของประเทศไทย และบางส่วนของสาธารณรัฐประชาชนลาว ภาษานี้แบ่งเป็นภาษาย่อย 3 กลุ่มคือ

ก. กลุ่มย่อยหลวงพระบาง พุทที่หลวงพระบาง แคนทาว์ อ. กำนซ่าย
และ อ. เมือง จ. เลย

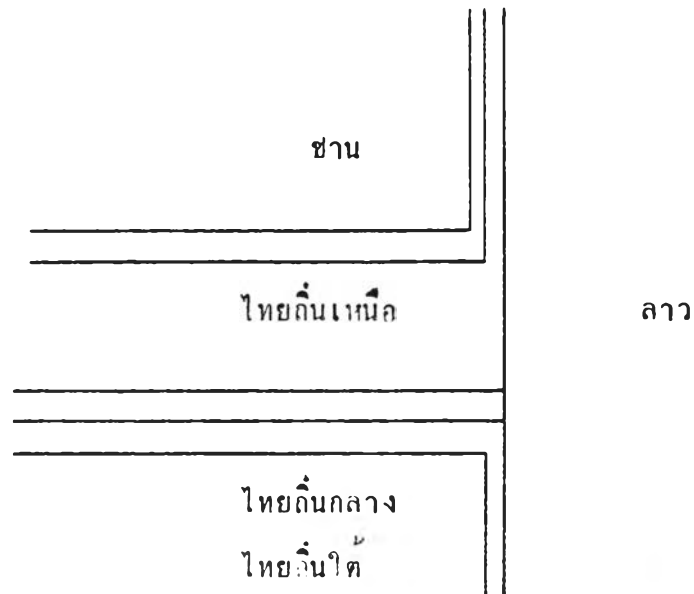
ข. กลุ่มย่อยเวียงจันทน์ พุทที่เวียงจันทน์ หล่มสัก จ. เพชรบูรณ์
อ. เมือง จ. นครราชสีมา อ. คำเขื่อนแก้ว จ. อุบลราชธานี ก. พนมไพร จ. ร้อยเอ็ด

ค. กลุ่มย่อยยล พุทที่ อ. เมือง จ. สกลนคร

7. ภาษาไทยถิ่นใต้ หรือภาษาปักษ์ใต้ (Southern Thai) พุทที่

อ. ไชยา จ. สุราษฎร์ธานี อ. เมือง จ. กระบี่ ค. ตะกั่วป่า จ. พังงา ค. ตากใบ
จ. นราธิวาส

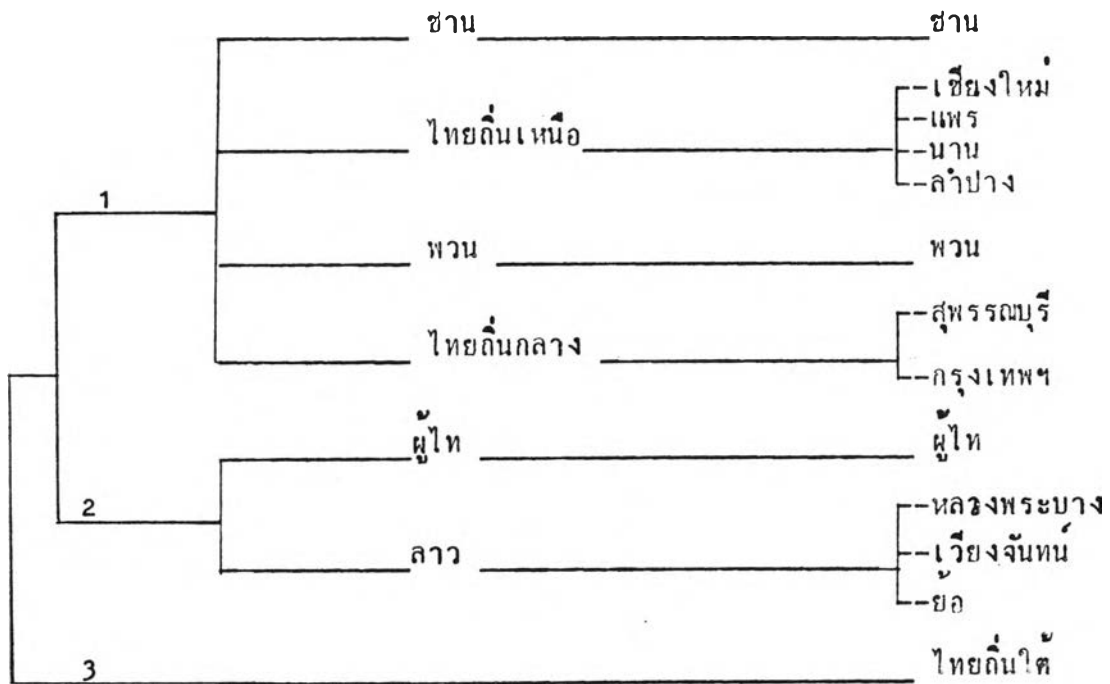
บรรานี้จัดภาษา 7 กลุ่มนี้เป็น 5 สาขา ตามความยากง่ายในการใช้ภาษาติดต่อกัน เพื่อให้เข้าใจกัน และการจัดแบบนี้แสดงความใกล้ชิดทางภูมิศาสตร์อย่างคร่าว ๆ ง่าย (ถ้ามีจำนวนเส้นระหว่างภาษาน้อย แสดงว่าสามารถใช้ภาษาติดต่อกันและเข้าใจกันได้ง่ายกว่า)

ภาพที่ 4: แผนภูมิการจัดแบ่งภาษา 7 กลุ่มออกเป็น 5 สาขาของบรรานี้
(คัดลอกจากบรรานี้ ปี 1965 หน้า 16)

จากแผนภูมินี้แสดงว่าไทยถิ่นกลางห่างจากชานมากที่สุด (5 เส้น) และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับภาษาไทยถิ่นใต้มากที่สุด สำหรับภาษาไทยถิ่นเหนือมีความสัมพันธ์กับลาวมากกว่าภาษาไทยถิ่นกลาง และไทยถิ่นใต้ ซึ่งลักษณะอันนี้ตรงข้ามกับเมื่อแบ่งภาษาโดยคำนึง

ถึงความสัมพันธ์ทางด้านเชื้อสาย (ดูภาพที่ 5 ประกอบ)

ภาพที่ 5: แผนภูมิการแบ่งภาษาโดยใช้เกณฑ์ความสัมพันธ์ทางด้านเชื้อสายของบรรานี
(ดัดแปลงจากบรรานี ปี 1965 หน้า 179)

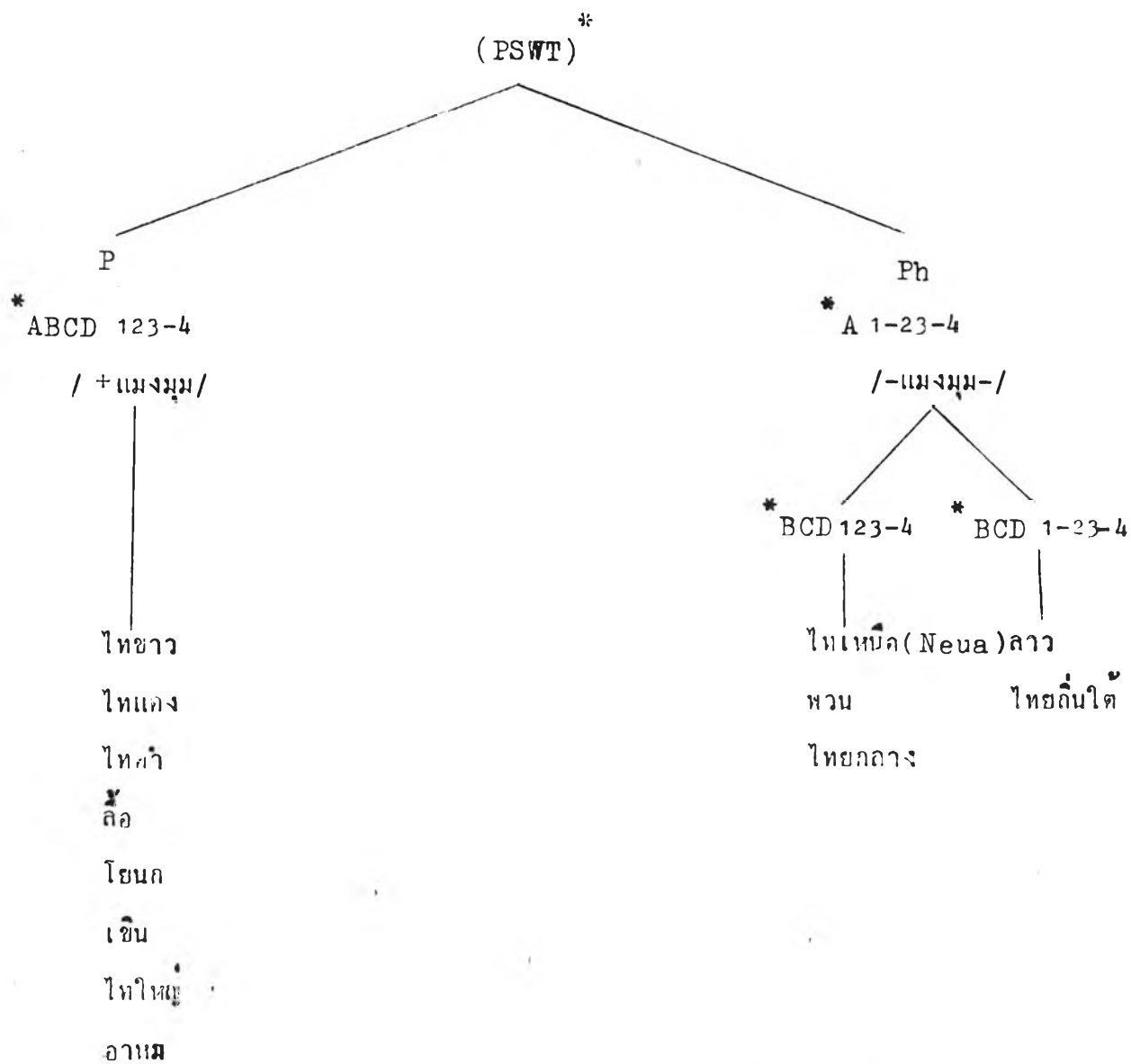
จากแผนภูมินี้ภาษาในกลุ่มตะวันตกเฉียงใต้ซึ่งพบในประเทศไทย ประกอบด้วย

3 กลุ่มใหญ่คือ

1. กลุ่มชาน ไทยเหนือ พวน ไทยถิ่นกลาง
2. กลุ่มผู้ไท ลาว
3. กลุ่มไทยถิ่นใต้

และภาษาไทยถิ่นเหนือมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับภาษาไทยถิ่นกลางมากกว่าภาษาลาวซึ่งแตกต่างจากแผนภูมิแรก ทั้งนี้เป็นเพราะใช้เกณฑ์ต่างกันในการแบ่ง

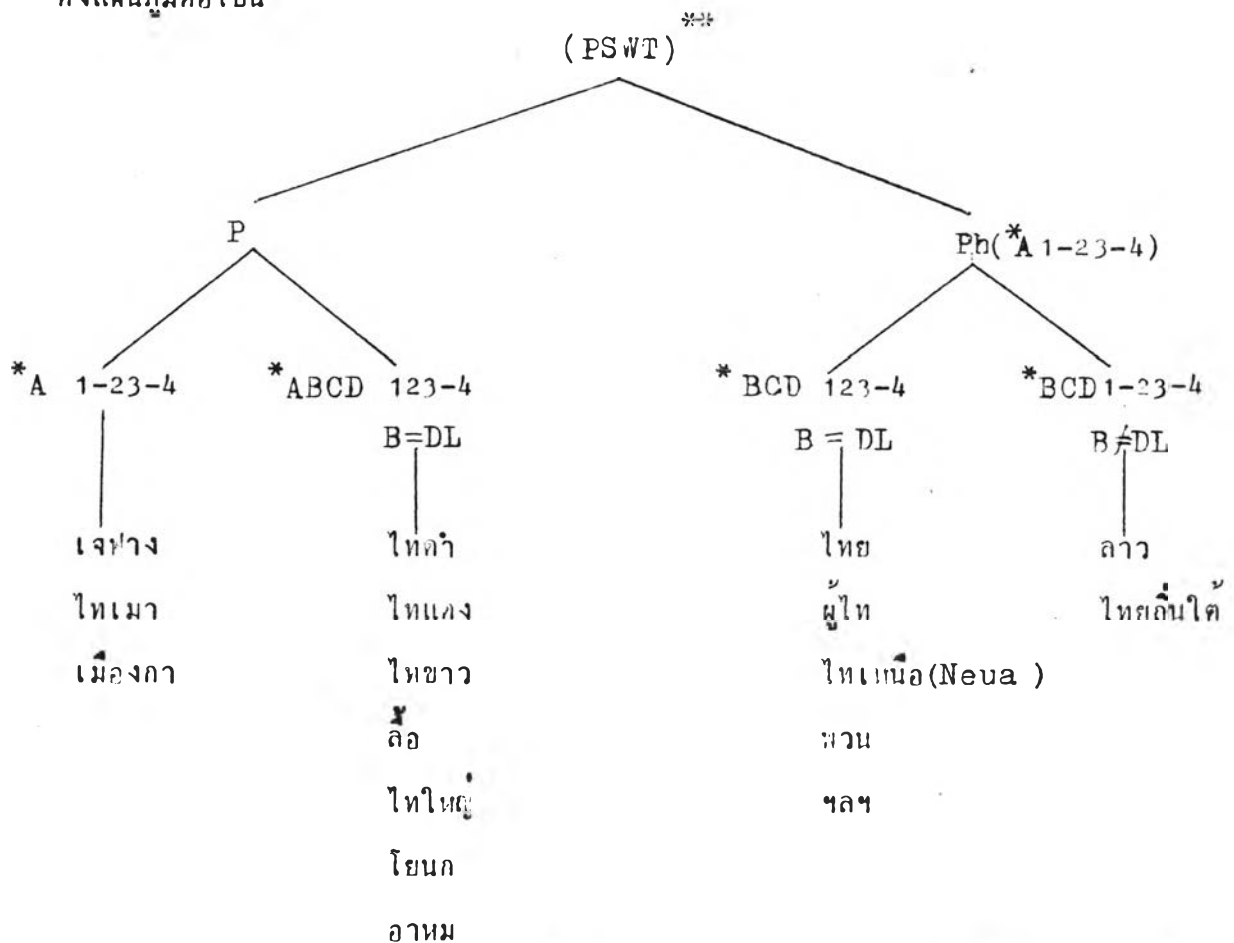
2. เจมส์ เชมเบอร์เลน (James Chamberlain 1972) ใช้เกณฑ์ทางเสียง 2 เกณฑ์ คือการกลายเสียงของเสียงพยัญชนะกักก้อง และลักษณะวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม แบ่งกลุ่มภาษาไทสายตะวันตกเฉียงใต้ออกเป็น 2 กลุ่มใหญ่คือกลุ่ม P และ Ph ดังแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ 6: แผนภูมิการแบ่งกลุ่มภาษาไทสายตะวันตกเฉียงใต้ของเซมเบอร์เลน
(คัดแปลงจากเซมเบอร์เลน ปี 1972 หน้า 234)

^{*} PSWT = Proto Southwestern Tai

ต่อมาในปี 1975 (Chamberlain 1975) ชมเบอร์เลนได้เสนอผลการแยก
กลุ่มย่อยของภาษาไทสายตะวันตกเฉียงใต้ใหม่ ซึ่งครั้งนี้ใช้เกณฑ์ทางเสียง* อย่างเดียว
ถึงแผนภูมิต่อไปนี้

ภาพที่ 7: แผนภูมิการแบ่งกลุ่มภาษาไทสายตะวันตกเฉียงใต้ของชมเบอร์เลน
ปี 1975 (ดัดแปลงจากชมเบอร์เลน ปี 1975 หน้า 50)

ฉะนั้นจากการศึกษาและการแบ่งภาษาตระกูลไทออกเป็นกลุ่มต่าง ๆ ของลี
บราวน์ และชมเบอร์เลนนี้ ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์ของ
ภาษาที่ผู้วิจัยกำลังค้นคว้าอยู่ และผลการศึกษาของผู้วิจัยอาจสนับสนุน หรือคัดค้านผลการศึกษา
ของนักภาษาศาสตร์ท่านอื่น ๆ

*
เกณฑ์ทางเสียงคือการกลายเสียงพยัญชนะดั้งเดิมที่เป็นเสียงกักและก้อง และ
ลักษณะวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์ดั้งเดิม

งานวิจัยเกี่ยวกับภาษาลาว 6 ภาษา

1. ภาษาลาวใต้ ลาวเวียง ลาวครึ่ง ลาวแง้ว

ผู้วิจัยได้จัดภาษาลาวใต้ ลาวเวียง ลาวครึ่ง และลาวแง้วให้อยู่ในกลุ่มเดียวกัน เพราะเมื่อผู้ผลการวิจัยของคนอื่น ๆ แล้วสามารถหาลักษณะร่วมกันหลายประการ

วิไลวรรณ ขนิษฐานันท์(1973) ศึกษาภาษาลาวเวียงใน จ. ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี กาญจนนา พันธุ์คำ(2523) ศึกษาภาษาลาวใต้ ลาวเวียง ลาวครึ่ง ใน อ. เมือง จ. นครปฐม นงนุช ปุ่งเผ่าพันธุ์(2527) ศึกษาภาษาลาวแง้วที่บ้านทองเอน อ. อินทร์บุรี จ. สิงห์บุรี และวรรณภา จันทนาคม และวรรณภา รัตนประเสริฐ(2526) ศึกษาภาษาลาวเวียงที่ อ.หนองแห้ว จ. ฉะเชิงเทรา ซึ่งระบบเสียงของภาษากังกล่าวสามารถสรุปได้ดังนี้

1. พยัญชนะ มี 20 หน่วยเสียงคือ / p ph b t th d k kh
ʔ c f s h ɲ n ɲ ɲ l w ɲ / ซึ่งปรากฏเป็นพยัญชนะต้นได้หมด แต่ปรากฏเป็น
พยัญชนะท้ายได้ 9 หน่วยเสียงคือ / p t k ʔ ɲ n ɲ w ɲ /

พยัญชนะควบกล้ำ ผลการวิจัยของแต่ละคนในเรื่องพยัญชนะควบกล้ำ
แตกต่างกัน เช่นกาญจนนา พันธุ์คำ กล่าวว่าภาษาลาวใต้ ลาวเวียง ลาวครึ่ง ในอ. เมืองจ.
จ. นครปฐม ไม่มีเสียงพยัญชนะควบกล้ำ ส่วนวิไลวรรณ ขนิษฐานันท์ วรรณภา จันทนาคม
และวรรณภา รัตนประเสริฐ และนงนุช ปุ่งเผ่าพันธุ์ กล่าวว่าภาษาลาวที่ตนศึกษามีเสียงพยัญชนะ
ควบกล้ำ 2 เสียงคือ /kw-/ กับ /khw-/

2. สระ

สระเดี่ยว มี 16 หน่วยเสียง คือ / i i: e e: ε ε: a a:
o o: ɔ ɔ: /

สระประสม ผู้วิจัยบางคนที่วิเคราะห์ /w/ กับ /j/ เป็น
พยัญชนะท้ายในภาษาจะวิเคราะห์ว่ามีสระประสม 3 หน่วยเสียงคือ /ia va əa /
ส่วนผู้ที่ไม่วิเคราะห์ให้ /w/ กับ /j/ เป็นพยัญชนะท้ายจะวิเคราะห์ว่ามีสระประสม 2
เสียงอยู่ 14 หน่วยเสียงคือ / iu iu eu eu ai a:i au a:u əa oi oi
oi va vi / และสระประสม 3 เสียงอยู่ 2 หน่วยเสียงคือ /iau, əai/

3. วรรณยุกต์

เนื่องจากภาษาลาวแต่ละภาษาที่มีผู้วิจัยไว้แล้วอยู่ต่างถิ่นกัน ดังนั้นจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์ สัทลักษณะของวรรณยุกต์ และการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมจึงแตกต่างกัน และจะแสดงให้เห็นโดยใช้กล่องเสียงวรรณยุกต์ของวิลเลียม เจ. เกลินีย์ (1973)

3.1 ระบบวรรณยุกต์ของภาษาลาวใต้ อ.เมืองฯ จ.นครปฐม (กาญจนา พันธุ์ดา 2523) มีวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียงคือ

- 3.1.1 วรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น (24)
- 3.1.2 วรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น-ตก (232)
- 3.1.3 วรรณยุกต์สูง-ขึ้น-ตก (453)
- 3.1.4 วรรณยุกต์กลาง-ระลึบ (33)
- 3.1.5 วรรณยุกต์ต่ำ-ตก (21)
- 3.1.6 วรรณยุกต์สูง-ตก (41)

และมีการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมถึงภาพที่ 8

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1				
2	ว.2	ว.4		ว.5	ว.1
3			ว.6		
4	ว.3				ว.4

ภาพที่ 8. แผนภูมิแสดงการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิม ในภาษาลาวใต้ อ.เมืองฯ จ.นครปฐม

3.2 ระบบวรรณยุกต์ของภาษาลาวครึ่ง อ. เมืองฯ จ. นครปฐม
(ภาณูจนา พันธุ์คำ 2523) มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียงคือ

3.2.1 วรรณยุกต์กลาง-ตก-ขึ้น(313)

3.2.2 วรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น-ตก(243)

3.2.3 วรรณยุกต์สูง-ระดับ(44)

3.2.4 วรรณยุกต์กลาง-ขึ้น-ตก(353)

3.2.5 วรรณยุกต์สูง-ขึ้น-(เลื่อนลง)(45)

และมีการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมถึงภาพที่ 9

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1			ว.4	
2		ว.3			
3	ว.2			ว.5	
4					

ภาพที่ 9: แผนภูมิแสดงการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมในภาษาลาวครึ่ง อ.เมืองฯ จ.นครปฐม

3.3 ระบบวรรณยุกต์ของภาษาลาวแจ้ว ต. ทองแอน อ. ลินทร์บุรี
จ. สิงห์บุรี (นงนุช ปู่เฝ้าพันธุ์ 2527)

3.3.1 วรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น(24) หรือกลาง-ตก(31)

3.3.2 วรรณยุกต์ต่ำ-ระดับ(22) หรือต่ำ-ขึ้น(24)

3.3.3 วรรณยุกต์กลาง-ระดับ(33)

3.3.4 วรรณยุกต์กลาง-ขึ้น-ตก-เส้นเสียงปิด(354?)

3.3.5 วรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น-ตก-เส้นเสียงปิด(232?)

และมีการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมดังภาพที่ 10

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1	ว.3	ว.4		ว.1
2	ว.2		ว.3	ว.5	
3		ว.2			ว.3
4					

ภาพที่ 10: แผนภูมิแสดงการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมในภาษาลาวแฉว ต.ทองเอน อ.อินทร์บุรี จ.สิงห์บุรี

3.4 ระบบวรรณยุกต์ภาษาลาวเวียง ค. เมือง จ. นครปฐม (กาญจนา หันธูคา 2523) มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียงดังนี้

- 3.4.1 วรรณยุกต์ต่ำ-สั้น(24)
- 3.4.2 วรรณยุกต์ต่ำ-สั้น-ตก(232)
- 3.4.3 วรรณยุกต์กลาง-สั้น-ตก(353)
- 3.4.4 วรรณยุกต์กลาง-ระดับ(33)
- 3.4.5 วรรณยุกต์ต่ำ-ตก(21)
- 3.4.6 วรรณยุกต์สูง-ตก(41)

และมีการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมดังภาพที่ 11

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1	ว.4	ว.5		ว.1
2	ว.2		ว.6	ว.5	
3		ว.3			ว.4
4					

ภาพที่ 11: แผนภูมิแสดงการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมในภาษาลาวเวียง อ.เมืองฯ จ.นครปฐม

3.5 ระบบวรรณยุกต์ภาษาลาวเวียง จ. ลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี (วิไลวรรณ ษนิษฐานันท์ 1973) มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียงดังนี้

- 3.5.1 วรรณยุกต์สูง-ตก(42)
- 3.5.2 วรรณยุกต์กลาง-ระดับ(33)
- 3.5.3 วรรณยุกต์กลาง-ตก(32)
- 3.5.4 วรรณยุกต์สูง-ระดับ(44)
- 3.5.5 วรรณยุกต์ต่ำ-ตก(21)

และมีการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมดังภาพที่ 12

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1	ว.3	ว.5	ว.4	
2	ว.2				
3					
4			ว.4	ว.5	

ภาพที่ 12: แผนภูมิแสดงการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมในภาษาลาวเวียง จ.ลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี

3.6 ระบบวรรณยุกต์ภาษาลาวเวียง อ.หนองแห่น จ. ฉะเชิงเทรา (วรรณยุกต์ จันทนาคม และวรรณยุกต์ ประเสริฐ 2526) มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียงคือ

3.6.1 วรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น(24)

3.6.2 วรรณยุกต์กลาง-ขึ้น(35)

3.6.3 วรรณยุกต์กลาง-ตก(32) หรือต่ำ-ตก(21)

3.6.4 วรรณยุกต์สูง-ขึ้น(45)

3.6.5 วรรณยุกต์สูง-ขึ้น-เส้นเสียงปิด(45) หรือสูง-เส้นเสียงเปิด(43)

และมีการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมดังภาพที่ 13

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1	ว.3	ว.5	ว.3	ว.3
2	ว.2	ว.4			
3					
4					

ภาพที่ 13: แผนภูมิแสดงการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิม ในภาษาลาวเวียง อ.หนองแวน จ.ฉะเชิงเทรา

เมื่อพิจารณาระบบวรรณยุกต์ของภาษาลาวกลุ่มนี้แล้ว พบว่าระบบวรรณยุกต์ของภาษาลาวใต้ ลาวครึ่ง ลาวแฉว และลาวเวียงที่ อ. เมือง จ. นครปฐม มีความคล้ายคลึงกันมาก คือแต่ละภาษามีการแยกเสียงวรรณยุกต์ในแถว A ระหว่าง A 1 กับ A 2 ส่วนแถว B ไม่มีการแยกเสียงวรรณยุกต์ และแถว C ภาษาลาวใต้ ลาวครึ่ง และลาวเวียงมีการแยกเสียงระหว่าง C 1 กับ C 2 ซึ่งลักษณะนี้เป็นลักษณะพิเศษเฉพาะของกลุ่มลาว (Brown 1965 ,Chamberlain 1975) นอกจากนี้วรรณยุกต์ในแถว DL กับ DS ยังมีการแยกและรวมเสียงวรรณยุกต์เหมือนกันด้วย คือมีการแยกเสียงระหว่าง DL 3 กับ DL 4 และ DS 3 กับ DS 4 และวรรณยุกต์ในกล่อง DL 123 จะเป็นวรรณยุกต์เดียวกับวรรณยุกต์ในกล่อง C 1

ส่วนลักษณะที่แตกต่างกันมีเพียงเล็กน้อยคือมีบางภาษา เช่นภาษาลาวใต้ และลาวเวียงที่ อ. เมือง จ. นครปฐม วรรณยุกต์ในแถว A นอกจากจะมีการแยกเสียงระหว่าง A 1 กับ A 2 แล้ว ยังมีการแยกเสียงระหว่าง A 3 กับ A 4 ด้วย

สำหรับภาษาลาวเวียงและภาษาลาวใต้ที่ อ. เมือง จ. นครปฐมนี้มีลักษณะระบบวรรณยุกต์ที่ใกล้เคียงกันมาก ทั้งจำนวนหน่วยเสียงวรรณยุกต์และสัญลักษณ์ของเสียงวรรณยุกต์ และการแยกเสียงวรรณยุกต์ก็ใกล้เคียงกันด้วย ส่วนภาษาลาวเวียงที่ จ. ลพบุรี

สิงห์บุรี สระบุรี และที่ อ.หนองแซง จ.ฉะเชิงเทรา ก่อนข้างจะมีวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากภาษาไทดั้งเดิมแตกต่างไปจากภาษาลาวไต ลาวครั่ง ลาวเงี้ยว และแม่แต้ลาวเวียง (ที่ อ.เมืองฯ จ.นครปฐม) ด้วยกัน กล่าวคือภาษาลาวเวียงที่ จ.ลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี และฉะเชิงเทรามีการแยกเสียงวรรณยุกต์ในแถว A ระหว่าง A 1 กับ A 2 เหมือนภาษาลาวไต ลาวครั่ง ลาวเงี้ยว และลาวเวียงที่นครปฐม และในแถว B ก็ยังมีการแยกเสียงวรรณยุกต์อีกด้วยคือ ภาษาลาวเวียงที่ลพบุรี สิงห์บุรี สระบุรี มีการแยกเสียงระหว่าง B 3 กับ B 4 ส่วนลาวเวียงที่ จ.ฉะเชิงเทรา มีการแยกเสียงระหว่าง B1 กับ B2 ซึ่งลักษณะนี้เป็นลักษณะที่ผิดแปลกไป

และวรรณยุกต์ในแถว C นั้นภาษาลาวเวียง จ.ฉะเชิงเทราไม่มีการแยกเสียงเลย ซึ่งก็แตกต่างไปจากลาวเวียงในถิ่นอื่น ๆ ด้วยกัน และลาวไต ลาวครั่ง ลาวเงี้ยว ส่วนลาวเวียงที่ลพบุรี สระบุรี สิงห์บุรี มีการแยกเสียงระหว่าง C 1 กับ C 2 เหมือนกัน แต่มีลักษณะที่แตกต่างไปจากที่อื่น ๆ คือมีการแยกเสียงระหว่าง C 3 กับ C 4 ด้วยกัน

โดยสรุปสิ่งที่ เป็นลักษณะเด่นของการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ไทดั้งเดิมของภาษาลาวกลุ่มนี้คือ วรรณยุกต์ในแถว A จะมีการแยกเสียงระหว่าง A 1 กับ A 2 วรรณยุกต์แถว B ไม่มีการแยกเสียง และวรรณยุกต์ C มีการแยกเสียงระหว่าง C 1 กับ C 2 นอกจากนี้วรรณยุกต์ในกล่อง DL 123 มักจะเป็นวรรณยุกต์เกี่ยวกับวรรณยุกต์ในกล่อง C 1

2. ลาวหวาน

บรวาน (1965) วิไลวรรณ บัญชรานันท์ (1973) ทิศโนย อารมณสุข (2521) อุทัยวรรณ ตันหยง (2526) รัชณี เสนีย์ศรีสันต์ (2526) ไถ่กล่าวถึงระบบเสียงของภาษาลาวหวานไว้ดังนี้

1. พยัญชนะ มี 20 หน่วยเสียง* ได้แก่ / p p h b t t h d k kh ? c f s h m n p ŋ l w j / ซึ่งเป็นพยัญชนะต้นได้ทั้งหมด แต่ปรากฏเป็น

* บรวานกล่าวว่ามี 19 หน่วยเสียงคือไม่มี / ʔ /

พยัญชนะท้ายได้ 9 หน่วยเสียงคือ / p t k ʔ m n ŋ w j / *

พยัญชนะควบกล้ำ ผู้วิจัยบางคนกล่าวว่าไม่มีพยัญชนะควบกล้ำ (บราน วิไลวรรณ และทัศนัย) บางคนกล่าวว่าไม่มีพยัญชนะควบกล้ำ 1 หน่วยเสียง คือ /kw- / (รัชณี) บางคนกล่าวว่า มี 2 หน่วยเสียงคือ /kw- / กับ /khw- / (อุทัยวรรณ)

2. สระ ผู้วิจัยทุกคนกล่าวว่าภาษาพวนมีสระเดี่ยว 18 หน่วยเสียง คือ / i i: e e: ɛ ɛ: a a: o o: ɨ ɨ: u u: ɔ ɔ: ɔ̃ ɔ̃: /

สระประสม เนื่องจากผู้วิจัยมีความคิดเรื่องหน่วยเสียง /w/ และ /j/ ต่างกัน คือบางคนวิเคราะห์ให้ /w/ กับ /j/ เป็นพยัญชนะท้าย แต่บางคน วิเคราะห์ให้เป็นส่วนหนึ่งของสระประสม เพราะฉะนั้นจำนวนสระประสมจึงมีไม่เท่ากัน นอกจากนี้ผู้วิจัยบางคนยังคำนึงถึงความสั้นยาวของสระประสมด้วย ดังนั้นเรื่องจำนวนสระประสมจึงแยกเป็น 3 แบบ

ก. พวกที่วิเคราะห์ให้ [w] กับ [i] เป็นพยัญชนะท้าย /w/ กับ /j/ และไม่คำนึงถึงความสั้นยาวของสระประสมจะกล่าวว่ามีสระประสม 3 หน่วยเสียงคือ / ia ua ɨa / (บราน และ วิไลวรรณ)

ข. พวกที่วิเคราะห์ให้ [w] กับ [i] เป็นพยัญชนะท้าย /w/ กับ /j/ และคำนึงถึงความสั้นยาวของสระประสม จะกล่าวว่ามีสระประสม 6 หน่วยเสียงคือ / ia i:a ua u:a ɨa ɨ:a / (อุทัยวรรณ และ ทัศนัย)

ค. พวกที่วิเคราะห์ให้ [w] กับ [i] เป็นส่วนหนึ่งของ สระประสม และคำนึงถึงความสั้นยาวจะมีสระประสม 2 ชนิด คือสระประสม 2 เสียง มี 16 หน่วยเสียง ได้แก่ / i:a ɨ:a u:a ai a:i au a:u iu eu ɛu ɛ:u ɔ:i oi o:i ɔi ɔ:i / และสระประสม 3 เสียง มี 3 หน่วยเสียงคือ / iau ɨai vai / (รัชณี)

* รัชณีไม่ได้วิเคราะห์ให้ [w] กับ [i] เป็นพยัญชนะท้าย /w/ กับ /j/ ดังนั้นพยัญชนะท้ายจึงมี 7 หน่วยเสียง และจำนวนสระประสมจึงมีมากกว่าคนอื่น

3. วรรณยุกต์

3.1 ระบบวรรณยุกต์ของภาษาลาวพวน อ. บ้านหมี่ จ. ลพบุรี
(Brown 1965: 83)

ภาษาลาวพวนบ้านหมี่มีวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียงดังนี้

- 3.1.1 วรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น (24)
- 3.1.2 วรรณยุกต์กลางระดับ (33)
- 3.1.3 วรรณยุกต์ต่ำ-ระดับ (22)
- 3.1.4 วรรณยุกต์สูง-ตก (433)
- 3.1.5 วรรณยุกต์สูง-ระดับ-เส้นเสียงปิด (44?)
- 3.1.6 วรรณยุกต์สูง-ขึ้น-ตก-เส้นเสียงปิด (453?)

และมีการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมดังภาพที่ 14

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1				
2	ว.2	ว.3	ว.5	ว.3	ว.2
3					
4		ว.4	ว.6	ว.4	ว.5

ภาพที่ 14: แผนภูมิแสดงการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมในภาษาลาวพวน อ.บ้านหมี่ จ.ลพบุรี

วรรณยุกต์ในแถว A มีการแยกเสียงระหว่าง A 1 กับ A 2 ในแถว B มีการแยกเสียงระหว่าง B 3 กับ B 4 และวรรณยุกต์แถว B และ DL เหมือนกัน ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของภาษาลาวพวน นอกจากนี้ในแถว C ยังมีการแยกเสียงระหว่าง C 3 กับ C 4 ด้วย

3.2 ระบบวรรณยุกต์ของภาษาลาวพวนสระบุรี สิงห์บุรี ลพบุรี
(วิไลวรรณ ชนิษฐานันท์ 1973: 46)

ภาษาลาวพวนสระบุรี สิงห์บุรี ลพบุรี มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์
6 หน่วยเสียงดังนี้

3.2.1 วรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น(24)

3.2.2 วรรณยุกต์กลาง-ระดับ(33)

3.2.3 วรรณยุกต์ต่ำ-ระดับ(22)

3.2.4 วรรณยุกต์กลาง-ตก(32)

3.2.5 วรรณยุกต์สูง-ตก-เส้นเสียงปิด(42?)

3.2.6 วรรณยุกต์สูง-ระดับ-เส้นเสียงปิด(44?)

และมีการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมดังภาพที่ 15

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1				
2	ว.2	ว.3	ว.5	ว.3	ว.6
3					
4		ว.4	ว.6	ว.4	ว.5

ภาพที่ 15: แผนภูมิแสดงการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์
ดั้งเดิมในภาษาลาวพวน จ.สระบุรี สิงห์บุรี ลพบุรี

การวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมในภาษาลาวพวน สระบุรี
สิงห์บุรี ลพบุรี เหมือนกับการวิวัฒนาการในภาษาลาวพวน อ.บ้านหมี่ จ.ลพบุรี

3.3 ระบบวรรณยุกต์ของภาษาลาวพวน ต.หนองแซง จ.นครนายก
(ทัศนัย อารมย์สุท: 2521)

ภาษาลาวพวน ต.หนองแซงมีจำนวนเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง ดังนี้

- 3.3.1 วรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น(24)
- 3.3.2 วรรณยุกต์กลาง-ขึ้น(34) หรือกลาง-ระดับ(33)
- 3.3.3 วรรณยุกต์ต่ำ-ระดับ(22)
- 3.3.4 วรรณยุกต์สูง-ตก(41)
- 3.3.5 วรรณยุกต์สูง-ระดับ-เส้นเสียงเปิด(44)
- 3.3.6 วรรณยุกต์สูง-ระดับ(44)

และมีวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมถึงภาพที่ 16

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1		ว.5	ว.3	
2	ว.2	ว.3	ว.6		
3					
4		ว.4			

ภาพที่ 16: แผนภูมิแสดงการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมในภาษาลาวพวน ต.หนองแซง จ.นครนายก

วรรณยุกต์ในแถว A , B และ DL มีการวิวัฒนาการจากวรรณยุกต์ดั้งเดิมเหมือนภาษาลาวพวนที่บ้านหมี่ และสระบุรี สิงห์บุรี ลพบุรี แต่วรรณยุกต์ในแถว C ของภาษาลาวพวน ต.หนองแซง มีการแยกเสียงระหว่าง C 1 กับ C 2 ขณะที่ลาวพวนที่บ้านหมี่ และสระบุรี สิงห์บุรี ลพบุรี มีการแยกเสียงระหว่าง C 3 กับ C 4

3.4 ระบบวรรณยุกต์ของภาษาลาวทวน ต.บางน้ำเขียว อ.พรหมบุรี จ.สิงห์บุรี
(อุทัยวรรณ คัมภีร์: 2526)

ภาษาลาวทวน ต.บางน้ำเขียว มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 6 หน่วยเสียง
ดังนี้คือ

3.4.1 วรรณยุกต์ต่ำ-ชน (24)

3.4.2 วรรณยุกต์กลาง-ชน (34)

3.4.3 วรรณยุกต์ต่ำ-ระดับ (22)

3.4.4 วรรณยุกต์สูง-ตก (41)

3.4.5 วรรณยุกต์ต่ำ-ระดับ (44)

3.4.6 วรรณยุกต์สูง-ชน (45)

และมีการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมดังภาพที่ 17

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1		ว.5		
2		ว.3		ว.3	ว.6
3	ว.2		ว.6		
4		ว.4		ว.4	

ภาพที่ 17: แผนภูมิแสดงการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์
ดั้งเดิมในภาษาลาวทวน ต.บางน้ำเขียว อ.พรหมบุรี จ.สิงห์บุรี

การวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์แถว A, B, C และ DL เหมือน
ลาวทวนที่ ต.หนองแซง

3.5 ระบบวรรณยุกต์ภาษาลาวพวน ต.มาบปลาเค้า อ.ท่าช้าง

จ.เพชรบุรี(รัชนี เสนีย์ศรีสันต์: 2526)

ภาษาลาวพวน ต.มาบปลาเค้า อ.ท่าช้าง จ.เพชรบุรี มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์ 5 หน่วยเสียงดังนี้

3.5.1 วรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น(24) หรือกลาง-ขึ้น(34)

3.5.2 วรรณยุกต์กลาง-ขึ้น-ตก(232)

3.5.3 วรรณยุกต์กลาง-ระดับ(33)

3.5.4 วรรณยุกต์สูง-ตก(41)

3.5.5 วรรณยุกต์สูง-ระดับ-(เส้นเสียงปิด)(44~44?)

และมีการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมดังภาพที่ 18

	A	B	C	DL	DS
1	ว.1				
2		ว.3	ว.5	ว.3	ว.1
3	ว.2				
4		ว.4		ว.4	ว.5

ภาพที่ 18: แผนภูมิแสดงวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมในภาษาลาวพวน ต.มาบปลาเค้า อ.ท่าช้าง จ.เพชรบุรี

การวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์ในแถว A , B และ DL เหมือนลาวพวนที่ข่าน้ำเขียว หนองแซง สระบุรี สิงห์บุรี ลพบุรี และบ้านหมี่ แต่ในแถว C ไม่มีการแยกเสียงวรรณยุกต์

จากการศึกษาระบบเสียงวรรณยุกต์ของภาษาลาวพวนทั้ง 5 ถิ่นตั้งที่กล่าวมาแล้วนี้พบว่าจำนวนวรรณยุกต์ของภาษาลาวพวนมี 5-6 หน่วยเสียง ส่วนวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมนั้น ลักษณะเด่นของลาวพวนทั้ง 5 คือ วรรณยุกต์ในแถว A มีการแยกเสียงระหว่าง A 1 กับ A 2 แถว B มีการแยกเสียงระหว่าง B 3 กับ

B 4 สัทลักษณะและการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์แถว B จะเหมือนกับวรรณยุกต์ในแถว DL สำหรับวรรณยุกต์ในแถว C นั้นมีความแตกต่างกันในแต่ละถิ่น บางถิ่นไม่มีการแยกเสียง (ต.มวบปลาเจ้า) บางถิ่นมีการแยกเสียงระหว่าง C 1 กับ C 2 (บางน้ำเขียว และหนองแซง) บางถิ่นมีการแยกเสียงระหว่าง C 3 กับ C 4 (สระบุรี สิงห์บุรี ลพบุรี และบ้านหมี่)

ลักษณะการวิวัฒนาการดังกล่าวนี้เป็นลักษณะเฉพาะของการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์ในภาษาลาวทวน (Chamberlain 1975) คือเป็นแบบ A 1-23-4 BCD 123-4 และ B=DL และตามเกณฑ์ของบราวน์ (Brown 1965) แล้ว ลาวทวนเป็นภาษาอีกกลุ่มหนึ่งแยกจากกลุ่มลาว เพราะฉะนั้นเมื่อพิจารณาทางภาษาศาสตร์แล้ว "ภาษาลาวทวน" ที่กล่าวถึงนี้คือ "ภาษาลาวทวน"

3. ลาวโซ่ง

กาญจนา พันธุ์ภา(2523) และพนิศา เข็นสมุทร(2524) ได้ศึกษาภาษาลาวโซ่งที่ อ.เมืองฯ จ.นครปฐม และ ต.หนองสองห้อง อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร ซึ่งสามารถสรุปเกี่ยวกับระบบเสียงได้ดังนี้

1. พยัญชนะ มี 19 หน่วยเสียงได้แก่ /p tʰ b h t ʰh k kh ʔ c f s h ʈ ʈʰ n ŋ l([l]~[ʎ])w ʃ/ ซึ่งเป็นพยัญชนะต้นได้ทั้งหมด แต่ปรากฏเป็นพยัญชนะท้ายได้ 7 หน่วยเสียงคือ /p t k ʔ m n ŋ/

พยัญชนะควบกล้ำ มี 3 หน่วยเสียงคือ /tʰw-/, /tʰhw-/, /tʰw-/

2. สระ

สระเดี่ยว มี 18 หน่วยเสียงคือ /i i: ɔ e: ɛ ɛ: a ɔ: ɔ ɔ: ɔ ɔ:/

สระประสม 2 เสียง มี 15 หน่วยเสียงคือ /iu eu ɛu ia ai a:i au a:u ɛi oi oi ui va ui aɪ/

สระประสม 3 เสียง มี 3 หน่วยเสียงคือ /iau ɛai vai /

3. วรรณยุกต์

3.1 ระบบวรรณยุกต์ของภาษาลาวโขง อ.เมืองฯ จ.นครปฐม
(กาญจนา พันธุ์คำ: 2523)

ภาษาลาวโขง อ.เมืองฯ จ.นครปฐม มีหน่วยเสียงวรรณยุกต์
๕ หน่วยเสียงดังนี้คือ

- 3.1.1 วรรณยุกต์ต่ำ-ชน (24)
- 3.1.2 วรรณยุกต์กลาง-ชน-ตก (354)
- 3.1.3 วรรณยุกต์กลาง-ชน (35)
- 3.1.4 วรรณยุกต์สูง-ระดับ (44)
- 3.1.5 วรรณยุกต์กลาง-ระดับ (33)
- 3.1.6 วรรณยุกต์สูง- ตก (43)

และมีการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมดังภาพที่ 19

	A	B	C	DL	DS
1					
2	ว.1	ว.3	ว.5	ว.3	
3					
4	ว.2	ว.4	ว.6	ว.4	

ภาพที่ 19: แผนภูมิแสดงการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์
ดั้งเดิมในภาษาลาวโขง อ.เมืองฯ จ.นครปฐม

การวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมเป็นแบบ ABCD 123-4
และ B=DL กล่าวคือวรรณยุกต์แถว A, B, C, D มีการแยกเสียงระหว่าง A 3,
B 3, C 3, DL 3, DS 3 กับ A 4, B 4, C 4, DL 4, DS 4 ตามลำดับ

3.2 ระบบวรรณยุกต์ภาษาลาวโซ่ง ต.หนองสองห้อง อ.บ้านแพ้ว
จ.สมุทรสาคร(พินิตา เขียนสมุทร: 2524)
ลาวโซ่ง อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาครมีหน่วยเสียงวรรณยุกต์
6 หน่วยเสียงดังนี้คือ

- 3.2.1 วรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น(24)
- 3.2.2 วรรณยุกต์กลาง-ขึ้น-ตก(343)
- 3.2.3 วรรณยุกต์กลาง-ขึ้น(35)
- 3.2.4 วรรณยุกต์สูง-ระดับ(44)
- 3.2.5 วรรณยุกต์กลาง-ระดับ(33)
- 3.2.6 วรรณยุกต์สูง-ขึ้น-ตก(454)

และมีการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมดังภาพที่ 20

A	B	C	DL	DS
ว.1	ว.3	ว.5	ว.3	
ว.2	ว.4	ว.6	ว.4	

ภาพที่ 20: แผนภูมิแสดงการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์
ดั้งเดิมในภาษาลาวโซ่ง ต.หนองสองห้อง อ.บ้านแพ้ว จ.สมุทรสาคร

วรรณยุกต์แถว A , B , C , DL , DS มีการแยกเสียงระหว่าง A 3, B 3,
C 3, DL 3 , DS 3 กับ A 4, B 4 , C 4 , DL 4 , DS 4 ตามลำดับ และวรรณยุกต์แถว B
กับ DL เหมือนกันคือมีวรรณยุกต์ 2 หน่วยเสียงคือ วรรณยุกต์กลาง-ขึ้น และวรรณยุกต์สูง-ระดับ

เมื่อพิจารณาระบบพยัญชนะ สระ วรรณยุกต์ และการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมในภาษาลาวโซ่งแล้วพบว่า มีความแตกต่างจากกลุ่มลาวโดยเฉพาะการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมจะมองเห็นได้ชัดเจนว่าไม่มีลักษณะเฉพาะของภาษาลาวอยู่เลย * และเมื่อเปรียบเทียบกับภาษาไทดำที่มีผู้ศึกษาไว้ เช่น ที่หมู่บ้านนาป่าหนาด จ.เลย ซึ่งจะกล่าวถึงต่อไปนี้พบว่ามีความใกล้เคียงกันมากกว่า ฉะนั้นชื่อ "ลาวโซ่ง" ควรจะเป็น "โซ่ง" ซึ่งอยู่ในกลุ่มเดียวกับภาษาไทดำซึ่งตรงกับความคิดเห็นของ ม.ศรีบูรพา (2522. 109) ที่ว่า

ไทยดำกลุ่มนี้ที่เรียกกันว่า ลาวโซ่ง ไทยเรียกและเขียนชื่อไปต่าง ๆ นานาหลายชื่อ เช่น ชาวโซ่ง ไทยทรงดำ ผู้ไทยทรงดำ ผู้ไทยดำ ไทยโซ่ง ลาวซ่ง และลาวทรงดำ ในพระราชพงศาวดารเรียกว่า ลาวทรงดำ

ที่เรียกกันไปต่าง ๆ นานานั้น เน้นลงมาจากคำ ส่วง ของไทยดำ เขาออกเสียงว่า "ส่วง" ลาวว่า "สัง" ออกเสียงว่า "สัง" แปลว่า "กางเกง" คำว่า "ลาวโซ่ง" หรือ "ลาวซ่ง" ก็คือ "ลาวนุ่งกางเกง" นั่นเอง คำว่า "ส่วง" ของไทยดำ ไทยเปลี่ยนไปเอาคำราชาศัพท์ของเขมร "ทรง" เขาไปใช้แทน "ส่วง" ลาวทรงดำ ก็เลยแปลว่า ลาวทรงนุ่งกางเกงคำ ไปโน่น

ระบบเสียงภาษาไทดำที่หมู่บ้านนาป่าหนาด จ.เลย ซึ่งชาติกริต อนันทรวัน

(2521) ไทศึกษาไว้มีดังต่อไปนี้

1. พยัญชนะ มี 19 หน่วยเสียงได้แก่ / p ph b t th k kh ʔ c f s h m n p ɲ l w j/ ซึ่งเป็นพยัญชนะต้นได้ทั้งหมด แต่ปรากฏเป็นพยัญชนะท้ายได้ 9 หน่วยเสียง คือ / p t k ʔ m n ɲ w j /

พยัญชนะควบกล้ำ มี 1 หน่วยเสียงคือ /kw-/ แต่ประกอบด้วยเสียงย่อยคือ [kw-] กับ [khw-] ซึ่งมีการปรากฏแบบแปรอิสระ

2. สระ

สระเดี่ยว มี 18 หน่วยเสียงคือ / i i: e e: ɛ ɛ: a a: ɔ ɔ: ɯ ɯ: u u: ɔ ɔ: ɔ: /

สระประสม มี 7 หน่วยเสียงคือ /ia i:a ɯa i:a ua u:a aɯ/

* คุณลักษณะเฉพาะของภาษาลาวหน้า 21

** มีเสียงย่อย 2 เสียงคือ [l] กับ [d] ซึ่งมีการปรากฏแบบแปรอิสระ

3. วรรณยุกต์ มี 5 หน่วยเสียงดังนี้

3.1 วรรณยุกต์ต่ำ-ขึ้น-ตก(242)

3.2 วรรณยุกต์สูง-ขึ้น-ตก(453)

3.3 วรรณยุกต์สูง-ขึ้น(45) หรือสูง-ระดับ(44)

3.4 วรรณยุกต์ต่ำ-ตก(21)

3.5 วรรณยุกต์กลาง-ตก(31)

และมีการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมถึงภาพที่ 21

	A	B	C	DL	DS
1					
2	ว.1	ว.3	ว.5	ว.3	ว.3
3					
4	ว.2	ว.4	ว.6	ว.2	

ภาพที่ 21: แผนภูมิแสดงการวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์จากวรรณยุกต์ดั้งเดิมในภาษาไทยถิ่นอีสานตอนบน จ.เลย

จะเห็นว่า การวิวัฒนาการของเสียงวรรณยุกต์เป็นแบบ ABCD 123-4 และ B=DL เหมือนกับที่เชมเบอร์เลน (Chamberlain ; 1975) กล่าวไว้